

Współpraca w duszpasterstwie pielgrzymkowym

Jak mogliśmy się przekonać, w duszpasterstwo pielgrzymkowe i procesy organizacyjne z nim związane zaangażowane są bezpośrednio i pośrednio różne podmioty. Każdy z nich wnosi doń swój niepowtarzalny wkład. Z natury swej pielgrzymowanie przekracza lokalne granice (parafii, diecezji, państw). Toteż należy zwrócić uwagę na konieczność wielopłaszczyznowej współpracy wokół pielgrzymek. Powinna ona pójść w dwóch kierunkach: udoskonalania duszpasterskich form i usprawniania organizacji. Ostatecznie ma się ona przyczyniać do owocniejszego osiągnięcia celów każdej pielgrzymki.

Jest to najpierw współpraca wewnątrzkościelna¹. W pierwszym rzędzie rozwija się ona pomiędzy duszpasterstwem ośrodków pielgrzymkowych a duszpasterstwem miejsc pochodzenia pielgrzymów (parafią i katolickimi ugrupowaniami, które organizują pielgrzymki). Jest to naturalne, gdy uwzględnimy, iż pierwszy i ostatni etap pielgrzymkowej drogi stanowi rodzinne miejsce pielgrzymów. Sanktuaria choć posiadają swój własny program, a wiele z nich prowadzonych jest przez zakony, powinny zgodnie z zasadami kościelnego prawa koordynować duszpasterskie inicjatywy z programem lokalnego i powszechnego Kościoła, a ich kustosze być w stałym kontakcie z biskupem miejsca (por. DB 35, KPK 678 i 680). Zasadę tę mocno podkreśla dokument Stolicy Apostolskiej o sanktuariach. Wskazuje on także na współdziałanie między sanktuariami „bliskimi sobie geograficznie i kulturowo”². Ponieważ szlaki pątnicze przekraczają granice, konieczne jest porozumienie w tej sprawie pomiędzy parafiami, diecezjami i kościołami lokalnymi w różnych krajach.

¹ PPTT 22.

² SPOP 17.

Inną płaszczyzną jest współdziałanie duchowieństwa i świeckich. Jak wskazywaliśmy, osoby świeckie pełnią w duszpasterstwie pielgrzymkowym swą niezastąpioną rolę i konieczne staje się spożytkowanie ich niepowtarzalnych charyzmatów dla dobra *communio* Kościoła.

W swej misji Kościół może uzyskiwać znaczącą pomoc ze strony świata, zarówno indywidualnych osób, jak i wielorakich społeczności funkcjonujących w świecie (KDK 40)³. W wypadku pielgrzymowania duszpasterstwo powinno zachować stałą łączność z biurami organizującymi pielgrzymki. Trzeba powiedzieć szerzej. Chodzi także o wszystkich organizatorów turystyki⁴. Jak mieliśmy okazję przekonać się, turyści wchodzą w bliski kontakt z miejscami pielgrzymkowymi, a niekiedy ich droga wręcz staje się pielgrzymką. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego* podkreślają szczególnie konieczność przekazywania wszystkim organizatorom turystyki rzetelnych i klarownych informacji dotyczących religijnego charakteru wyjazdów do świętych miejsc⁵. Duszpasterstwo dopomaga owym podmiotom, by przygotowywana przez nich oferta była wartościowa z religijnego i humanistycznego punktu widzenia⁶. Nie rzadko zdarzają się sytuacje, gdy świeckie biura organizują pielgrzymki samodzielnie, zapisując na nie przygodne osoby. Nie zawsze mają z góry umówionego duszpasterza. Tak więc *de facto* grupy pozostają bez solidnej opieki duszpasterskiej w drodze. Liczą jedynie na nią w miejscu pielgrzymkowym. Tym bardziej istotna jest aktywna współpraca duszpasterska z biurami podróży, by nie dochodziło do splaszczania celów owych wyjazdów i faktycznego zamieniania pielgrzymowania na turystykę.

³ Por. *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, dok. cyt., 30.

⁴ Por. SPOP 17.

⁵ *Wskazania dla duszpasterstwa turystycznego*, dok. cyt., 21.

⁶ PPTT 28.

Istotnym jest współpraca z przewodnikami i ich stowarzyszeniami. Jak podkreślaliśmy w kilku miejscach, ich rola poniekąd najbliższa jest celom duszpasterskim. Od ich formacji i stałego współdziałania z nimi w pozytywny sposób zależy osiągnięcie duchowych celów pielgrzymki.

Ważnym momentem współpracy jest łączność z lokalnymi władzami rządowymi i samorządami, zwłaszcza miejscowości, przez które przechodzi pielgrzymkowy ruch oraz siedzib sanktuariów. Dochodzi do tego współdziałanie z policją i innymi służbami porządkowymi, służbą zdrowia oraz przedstawicielami organizatorów komunikacji (lądowej, powietrznej i wodnej), hotelarstwa, handlu i gastronomii. Konieczne jest to w celu ustalenia nadmienianych już wcześniej zasad poruszania się grup pielgrzymkowych, ich sprawnej recepcji i bezpieczeństwa. Trzeba pamiętać, iż pielgrzymi są zarazem gośćmi danej miejscowości, a świetle cywilnego prawa turystami, za których rzeczzone podmioty winny brać odpowiedzialność. W ich gestii pozostaje organizacja opisanej już wcześniej infrastruktury służącej przyjęciu przybyszów. Wiele szczegółów jej dotyczących powinno być ustalanych wspólnie z przedstawicielami Kościoła, by uwzględnić zarówno duszpasterskie dobro, jak i materialne możliwości lokalne⁷.

Pierwszym forum współpracy są gremia wchodzące w skład opisywanych wcześniej struktur duszpasterstwa pielgrzymkowego, do których powinno powoływać się jako konsultantów specjalistów różnych dziedzin współpracujących z pątniczym ruchem. Dla realizacji współpracy należałoby także rozpatrzyć potrzebę powołania mieszanych zespołów o

charakterze stałym, bądź tworzonym ad hoc. Pierwsze powinny działać przynajmniej w większych ośrodkach pielgrzymkowych (miastach pielgrzymkowych). Drugie powstawać z okazji organizacji znaczniejszych pielgrzymek, np. pielgrzymki narodowej lub diecezjalnej, dużych pielgrzymek pieszych. Tego rodzaju gremium gromadziłoby odpowiedzialnych duszpasterzy, kustoszy sanktuariów oraz wymienianych wyżej świeckich instytucji. Miejscem odpowiednim dla współdziałania są stowarzyszenia gromadzące różnego rodzaju podmioty zaangażowane w organizację pielgrzymek. Przykładem z terenu Polski jest wspomniana już Polska Izba Pielgrzymkowa⁸. Z tych samych względów pożyteczne byłoby powoływanie stowarzyszeń sanktuariów, miast pielgrzymkowych, przewodników pielgrzymkowych itp. Trzeba jednakże rozpatrzyć zasadność rozczłonkowania owych gremiów według branż. Pożyteczniejsze byłoby tworzenie stowarzyszeń mieszanych. Nawiązując do opinii znanego badacza ruchu pielgrzymkowego A. Jackowskiego, należałoby zdążyć do tworzenia „syntez regionalnych”⁹.

Forum współpracy powinny być kongresy, konferencje i seminaria o zasięgu od lokalnego po międzynarodowy. Wśród przykładów wymieńmy wspomniane już wielokrotnie europejskie kongresy sanktuariów i pielgrzymów, międzynarodowe kongresy miast pielgrzymkowych, światowe kongresy duszpasterstwa turystycznego organizowane przez Papieską Radę ds. Migrantów i Podróżnych.

---

⁸ Założona w Częstochowie, w 2000 r., posiadająca cywilną osobowość prawną i kapelana powołanego przez biskupa częstochowskiego. Jej zamierzeniem jest stowarzyszenie osób fizycznych i podmiotów gospodarczych współdziałających z pielgrzymkową branżą (biura pielgrzymkowe, hotelarze, przewoźnicy, wydawcy, przewodnicy, piloci i inni). W Katowicach od 1996 r. istnieje podobne stowarzyszenie Izba Turystyki Pielgrzymkowej.

⁹ *Pielgrzymki jako przedmiot badań geograficznych*, w: *Przegląd religioznawczy* 164(1992)2, s. 73.

---

⁷ Przykładem splotu tego rodzaju problemów rodzących się dla miejscowości pielgrzymkowych, wskazującym zarazem kierunki ich rozwiązywania jest opracowanie D. Ptaszyckiej-Jackowskiej i A. Jackowskiego, *Jasnogórskie pielgrzymki w przestrzeni miasta i regionu Częstochowy*, Kraków 1998.

Celem wymienianych zespołów i inicjatyw powinna być koordynacja koniecznych działań wokół pielgrzymkowego ruchu, wymiana doświadczeń i inicjatyw oraz dbałość o wysoki poziom pielgrzymek. W szeregu wypadkach nieodzowne jest rozwiązywanie sytuacji konfliktowych, niekoniecznie wynikających ze złej woli, lecz różniących się interesów¹⁰.

Należy wykorzystać rozmaite okazje do spotkań i zacieśniania więzi z wymienianymi wyżej podmiotami, np. z okazji obchodów Światowego Dnia Turystyki (27 września), Światowego Dnia Przewodnika (21 lutego), św. Marty patronki hotelarzy (29 lipca), świąt resortowych lub tradycyjnych spotkań Bożonarodzeniowych i Wielkanocnych.

---

¹⁰ Wskazywane postulaty wynikają wyraźnie z doświadczeń międzynarodowych kongresów miast pielgrzymkowych organizowanych cyklicznie od 1995 r. z inicjatywy wielkich sanktuariów i Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych. Por. *III Międzynarodowy Kongres Miast Pielgrzymkowych*, Częstochowa 23–25 września 1999 r., materiały kongresowe, wyd. Urząd Miasta Częstochowy.